

Рабей Н.Р.

студентка,

Науковий керівник: **Ворожцова Т.В.**

майстер спорту України міжнародного класу, асистент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ СЕРЕД МОЛОДІ УКРАЇНИ

Фізичне виховання є головним напрямом впровадження фізичної культури і становить органічну частину загального виховання, покликану забезпечити розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей та професійно-прикладних навичок людини. Важливою складовою частиною державної соціально-економічної політики є розвиток фізичної культури і спорту.

Актуальність теми обумовлена необхідністю вивчення сучасного стану фізичної культури та спорту серед молоді України, проблем, що існують в цій сфері сьогодні та шляхів їх вирішення для забезпечення повноцінного розвитку та укріплення здоров'я підростаючого покоління.

Дослідження в галузі фізичної культури свідчать, що у підростаючого покоління на сьогодні рухова діяльність значно знизилася.

Останні роки гостро стоїть проблема погіршення стану здоров'я населення України, збільшилася кількість людей які вживають алкоголь, наркотики та палять. До основних причин, що негативно впливають на стан здоров'я населення слід віднести погіршення умов праці, навчання, відпочинку, стану навколишнього середовища, якості та структури харчування, збільшення надмірних стресових навантажень та зниження рівня фізичної підготовленості та фізичного розвитку всіх соціально-демографічних груп населення.

Розглядаючи історичний процес виникнення, становлення та подальшого розвитку фізичної культури, необхідно подивитись на ті цілеспрямовані зусилля, яких докладали наші предки, що жили на території сучасної України в різні історичні епохи, як виховували молодь, яку роль у цьому процесі відіграла фізична культура, які ігри, змагальні фізичні вправи, гігієнічні чи лікувальні рухливі засоби застосовувались у побуті та військовій підготовці. Адже протягом всієї історії людства фізична культура посідала провідне місце у його побуті, була органічною частиною національної культури [6].

Розвиток фізичної культури зумовлений об'єктивною необхідністю суспільства в забезпеченні оптимальної рухової активності людини. Саме тому в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що фізична культура – складова частина загальної культури суспільства, яка спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування особистості. Безумовно, що заняття фізичними вправами є головною і практично єдиною можливістю, здатною запобігти фізичній деградації українського суспільства і зберегти здоров'я населення [1].

Перехід українського суспільства до нових ринкових відносин супроводжується рядом негативних соціальних та економічних змін. Загострилися політичні та соціальні проблеми, неповністю вирішуються

проголошені на державному рівні освітні, культурні та оздоровчі програми. Ці процеси призвели до виникнення суперечностей між такими явищами як:

1) переорієнтацією освіти на формування загальнолюдських цінностей і згортання державою освітніх та оздоровчих функцій, зменшення уваги до різноманітних засобів забезпечення достатнього рівня вищої освіти;

2) введенням обов'язкових занять з фізичного виховання впродовж усього періоду навчання у вищому навчальному закладі і недостатнім його науково-методичним забезпеченням [2].

Найгострішою проблемою є низька фізична підготовленість та фізичний розвиток учнівської молоді. Реальний об'єм рухової активності учнів та студентів не забезпечує повноцінний розвиток та укріплення здоров'я підростаючого покоління. Збільшується число учнів та студентів віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи з якими із за відсутності належного фінансування в деяких районах та містах області взагалі не проводиться фізкультурно-оздоровча робота. Також викликає занепокоєння згортання позакласної та гурткової роботи з фізичної культури і спорту в закладах системи освіти.

Незадовільним залишається нинішній стан утримання та використання матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту. Велика кількість спортивних споруд сьогодні не відповідає елементарним санітарно-гігієнічним вимогам. Не відповідає нормативам забезпеченості спортивними об'єктами населення сільської місцевості, де на 25 районів припадає 8 стадіонів, 8 майданчиків з синтетичним покриттям, майже 340 сільських населених пунктів узагалі не мають спортивних споруд [5].

Розвиток фізичної культури і спорту в сучасній Україні характеризується значними проблемами, пов'язаними з умовами існування суспільства:

- глибокою економічною кризою;
- суттєвим зниженням державного фінансування сфери фізичної культури і спорту;
- порушенням екологічної рівноваги;
- різким погіршенням фізичного розвитку людей і рівня їх здоров'я, скороченням тривалості життя [2].

Аналіз рівня охоплення населення масовим спортом у світі засвідчує, що українці у декілька разів поступаються за цим показником провідним країнам. В Україні до регулярних занять фізичною культурою і спортом залучено лише приблизно 13% населення, в той час як в розвинутих європейських країнах цей показник дорівнює від 21 до 50% (табл. 1).

Фізична культура є важливим засобом гармонійного розвитку людини, формування основних систем і вдосконалення функціональних можливостей організму. Вона також є головним чинником фізичного здоров'я людини. Недостатність рухової активності населення стримує формування здорового способу життя, від якого на 60% залежить стан здоров'я людини. Роль медицини у цьому випадку – лише 8-10%. Ігнорування цього факту призводить до відомих демографічних проблем та зростання захворюваності населення [3].

Саме в цьому напрямку незамінною є роль фізичної культури і спорту. Для позитивного ефекту їх впровадження у повсякденний побут необхідно визначити державну стратегію формування здорового способу життя, для чого слід здійснювати постійний соціальний моніторинг та маркетинг, тобто включити спеціальні дослідження, на підставі яких визначити специфічні потреби населення [3].

Таблиця 1

Рівень охоплення населення заняттями фізичною культурою і спортом, %

Країна	Рівень охоплення населення, %
Фінляндія	52
Австралія	46
Канада	39
Німеччина	27
Японія	26
США	26
Франція	24
Великобританія	21
Україна	13
Росія	11

Джерело: [4]

Необхідно також запровадити різноманітні програми територіальних громад за участю громадських організацій, що спрямовані на формування здорового способу життя. Однією з головних умов позитивного вирішення цих проблем є формування і реалізація державної політики у сфері фізичної культури і спорту, лобіювання її на рівні органів місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, промислових і фінансових структур, засобів масової інформації. Необхідно також підвищити рівень обізнаності різних верств суспільства щодо проблем здоров'я та пропаганди здорового способу життя як загальнонаціональної цінності.

Враховуючи практичний досвід розвинутих країн світу, перед українським суспільством стоїть завдання створити оптимальні умови для сукупного поєднання усіх чинників різних складових фізичного, психічного, духовного й соціального здоров'я, що призведе до соціального, біологічного та психічного благополуччя населення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 18.06.99 № 770.
2. Пономарев Н.И., Филиппов С.С. Информация физической культуры: проблемы, перспективы // Теория и практика физической культуры, 1994. – № 10. – С. 14-16.
3. Шкретій Ю.М. Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2004. – № 4. – С. 5-11.
4. Андрищенко О.А. Документний потік України з фізичної культури та спорту: стан і тенденції розвитку / О.А. Андрищенко // Вісн. ХДАК: Зб. наук. праць. – 2001. – № 5. – С. 197-207.
5. Особливості і перспективи розвитку системи управління сферою фізичної культури і спорту [Електронний ресурс] / Г. Г. Мазурашу // Буковинський спортивний портал – 2009 – Режим доступу: <http://sportbuk.com/2011/03/osoblyvosti-i-perspektyvy-rozvytku-systemy-upravlinnya-sferoyu-fyzichnoji-kultury-i-sportu/>
6. Історія розвитку фізичного виховання в Україні [Електронний ресурс] // Українська федерація хортингу – Режим доступу: <http://www.horting.org.ua/node/1642>